

SOCIOLOGIJA- treća pisana provjera znanja, 3. razredi

SOCIJALNA INTERAKCIJA- str. 106. - 110.

- društveno djelovanje (akcija)- objašnjenje
- socijalna interakcija- objašnjenje
- komunikacija- čemu služi, verbalna i neverbalna (neverbalna: govor tijela, parajezik, dodir)
- P. Berger i T. Luckmann *Socijalna konstrukcija zbilje*- koje su procese razmotrili?
- definicija situacije- objašnjenje, zašto je važan minimum zajedničke definicije za sudionike interakcije i kako se prenose zajedničke definicije
 - Thomasov teorem
- teorije socijalne interakcije:
 - simbolički interakcionizam** (objašnjenje, primjer), **dramaturški pristup** (E. Goffman, objašnjenje, predstavljanje sebe, upravljanje dojmom o sebi, prednji i stražnji plan, primjer), **etnometodologija** (objašnjenje, zajedničko znanje o kontekstu, neizrečena pravila), **teorija socijalne razmjene** (socijalno knjigovodstvo, norma reciprocnosti)

SOCIJALNA KONTROLA I DEVIJANTNOST- str. 96. – 101.

- socijalna kontrola- objašnjenje, internalizacija normi
- sankcija- objašnjenje, vrste sankcija- pozitivne i negativne, formalne i neformalne (tko ih provodi, primjeri)
- devijantnost- objašnjenje
- pozitivne funkcije devijantnosti za cjelinu društva: 1. promicanje društvene konformnosti, E. Sagarin, 2. učvršćivanje društvenih normi, E. Durkheim, 3. osnaživanje grupe, grupna solidarnost, društvena kohezija, 4. katalizator promjene
- pristupi sociološkom objašnjenju devijantnosti:
 - teorija strukturalnoga pritiska**- E. Durkheim- anomija, R. Merton- zapažanje od kojeg je pošao, tko osjeća pritisak prema devijantnosti i nonkonformizmu, pet načina adaptacije- tablica, str. 99., društvo pridonosi pojavi devijantnosti, **teorije kulturne transmisije**- što naglašavaju, E. Sutherland, diferencijalna asocijacija, **konfliktna perspektiva**- od koje pretpostavke polazi, kapitalističko društvo, zakon nije neutralan, **teorija etiketiranja**- što je u središtu pažnje, E. Lemert, H. Becker, K. Erikson- značajke devijantnosti (određenje devijantnog čina, primarna i sekundarna devijantnost, devijantna subkultura)

KOLEKTIVNO PONAŠANJE- str. 123. – 127.

- kolektivno ponašanje- objašnjenje, značajke (u usporedbi s društvenim grupama)
- raspršeno kolektivno ponašanje- objašnjenje, oblici: glasine, moda i modne ludosti, pomama, masovna histerija i panika, javnost i javno mnijenje
- konvergirajuće kolektivno ponašanje- objašnjenje, najpoznatiji oblik- gomila- objašnjenje, H. Blumer- kriterij s obzirom na koji razlikuje tipove gomile
 - slučajna gomila, konvencionalna gomila, ekspresivna gomila, aktivna gomila, rulja (objašnjenja i primjeri)
 - zajedničke značajke gomila (psihologija gomile)- sugestibilnost, deindividualizacija i osjećaj neranjivosti (objašnjenja)

DRUŠTVENE NEJEDNAKOSTI I STRATIFIKACIJA- str. 132. – 134., 136. – 142., 146. – 147., 151. - 152.

- životne šanse- objašnjenje, o čemu ovise (uglavnom), objašnjenja nejednakosti- tradicionalna društva, 18. st.
- ideja jednakosti kao ideja građanstva, T. Marshall
- tri koncepcije jednakosti: jednakost šansi (univerzalistička mjerila), jednakost starta, jednakost rezultata (univerzalizam i partikularizam)
- društvena diferencijacija- objašnjenje
- društvena stratifikacija- objašnjenje
- razlika između diferencijacije i stratifikacije
- društveni sloj (socijalni stratum)- objašnjenje, zašto nije socijalna kategorija
- sistemi društvene stratifikacije: ropstvo, kaste, staleži, klase- objašnjenja, fluidnost (mogućnost promjene položaja)
- teorije stratifikacije suvremenih društava: **funkcionalističke teorije**- nužnost stratifikacije, nejednaki položaji, nejednake nagrade → motivacija, kritike, **Marxova teorija klasa**- stajalište konfliktne teorije o stratifikaciji, *Kapital*, Marxovo određenje društvenih klasa, najvažniji društveni resurs, dvije osnovne klase- kapitalisti (buržoazija) i radnici (proleterijat), sukob klasa, klasa po sebi, klasna svijest, klasa za sebe, kritike,

teorija stratifikacije M. Webera- čiju je teoriju stratifikacije proširio, što je za njega stratifikacija, razlike u analizi stratifikacije marksističkih teoretičara i Webera, dimenzije stratifikacije, o čemu ovisi ukupni društveni položaj, tri društvena poretka:

ekonomski poredak- na što se odnosi, klase, klasna situacija, *socijalni poredak*- što predstavlja, društveni prestiž, povezanost s razlikama u ekonomskom položaju, statusne grupe, statusna situacija, stil života, *politički poredak*- način je raspodjele čega, partija (stranka), Weberova teorija i Marxov ekonomski determinizam, povezanost dimenzija

- što je zanimanje i primjeri
- što je profesija i primjeri
- funkcionalistički i weberovski pogled na profesije (etički kodeks, mistifikacija znanja i vještina)
- niže profesije (poluprofesije)- objašnjenje, primjeri, što je potrebno da neko zanimanje postane profesija
- otvorena i zatvorena društva (vrste društvenih položaja koje prevladavaju u tim društvima, meritokracija)
- socijalna pokretljivost (mobilnost)- objašnjenje
 - *vertikalna mobilnost*- objašnjenje, *horizontalna (lateralna) mobilnost*- objašnjenje
- dva načina izučavanja socijalne mobilnosti: intrageneracijska (unutargeneracijska) mobilnost- objašnjenje i primjeri, intergeneracijska (međugeneracijska) mobilnost- objašnjenje i primjeri
- apsolutna i relativna mobilnost